

zaaknummer 2014 W 1186 (2)

Advies 27 november 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken advocaat
te Breda,

tegen:

(wijlen) [burgerlijke naam] (broeder [naam]),
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
lid van de Congregatie der Broeders van de Heilige Aloysius Gonzaga
(hierna ook te noemen: de Congregatie).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 september 2014. Hierop is een aanvulling binnengekomen op 31 oktober 2014.

Op 13 november 2014 is een inhoudelijke reactie bij de griffie binnengekomen van broeder [naam], algemeen overste van de Congregatie.

Op 19 maart 2014 is er een brief bij de griffie binnengekomen van mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken.

Op 21 juli 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de klacht is behandeld en waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote. Klager heeft zijn standpunt toegelicht en werd bijgestaan door mr. Van Berckel-van der Rijken, voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen broeder [naam], algemeen overste.

Op 30 juli is bij de griffie van de Klachtencommissie een brief d.d. 29 juli 2015 ingekomen van broeder [naam] voornoemd. De juridisch adviseur van klager heeft daarop gereageerd met haar schrijven van 4 september 2015.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin van [aantal] zonen en is zelf de middelste. De thuissituatie van klager was verre van optimaal. Klager is in zijn jonge jeugd, tot zijn [leeftijd] levensjaar, seksueel misbruikt door zijn [familielid]. Zijn ouders zijn [aantal] gescheiden, maar kwamen ook weer bij elkaar. Aanleiding van de eerste scheiding was dat de [familielid] van klager

door de politie was opgepakt vanwege seksueel misbruik van een vriendinnetje van klager. Dat was voor de [famielid] van klager echt de limiet. Maar de [famielid] van klager beloofde beterschap en toen zijn de ouders van klager weer bij elkaar gekomen. Vervolgens is het gezin vanwege het werk van de [famielid] van klager veelvuldig verhuisd naar verre landen, om daar ook steeds weer na korte tijd weg te gaan. Klager vermoedt dat zijn [famielid] op de hoogte is geweest van het misbruik door [famielid], maar het ontkende. Ook het [famielid] van klager werd door [famielid] misbruikt. Toen klager 11 was, gingen zijn ouders definitief uit elkaar. Klager heeft toen tijdelijk met het gezin bij zijn [famielid] gewoond. Na ongeveer een jaar overleed de [famielid] van zijn [famielid]. Dit was een enorme klap voor haar. [famielid] kon de zorg voor de kinderen niet meer aan en klager kwam tijdelijk in een pleeggezin. Daar is klager wederom geconfronteerd met seksueel misbruik. Klager heeft daarna nog een korte tijd bij zijn [famielid] gewoond en is uiteindelijk op [internaat] geplaatst. [famielid] van klager had het te druk met zijn werk en zijn nieuwe vrouw en stiefdochter en [famielid] van klager was opgenomen geweest in een psychiatrisch ziekenhuis en zodanig in de war dat zij de zorg voor de kinderen niet langer aankon. Om die reden werd klager samen met zijn [aantal] broers op [internaat] geplaatst.

2.2. Klager kwam op [internaat] in de jaren [decennium] en [decennium] regelmatig op de ziekenzaal terecht. Het was een [gebouwtje] aan de rand van het complex. Als kinderen ziek waren werden ze daar opgenomen en verzorgd. Aangeklaagde was daar de ziekenbroeder. Bij klager werd, als hij weer eens ziek was en op de ziekenzaal terecht kwam, standaard de koorts opgemeten. Hij werd daarbij betast aan zijn geslachtsdelen en klager reageerde daarop met een erectie. Op de een of andere manier werd klager ook regelmatig opgenomen als hij niet ziek was. Waarschijnlijk was dat omdat klager in de tweede klas werd behandeld voor bedplassen. Klager kan zich niet meer herinneren hoe hij daarvoor behandeld werd, maar wel dat hij er geruime tijd heeft doorgebracht. Voorgaand seksueel misbruik heeft regelmatig plaatsgevonden; ongeveer één keer per week gedurende een periode van één jaar. De meest belastende herinnering die klager heeft, is die van een anale penetratie onder dwang, terwijl hij door een soort van roesmiddel half verdoofd was. Vooral de apotheeklucht, de etherachtige lucht en gevoelens van misselijkheid en verzet komen bij klager boven als hij er aan terug denkt.

2.3. Klager heeft na de brugklas nog twee jaar op [internaat] gezeten. Daarna is hij van school gestuurd doordat klager zich steeds meer ging verzetten tegen de gang van zaken op [internaat] en onhandelbaar werd. Klager is vervolgens naar de middelbare school in [plaats] gegaan waar hij, afwisselend woonachtig bij [famielid], [famielid], en de ouders van zijn toenmalige vriendin, zijn school afmaakte. Er volgde een tijd van werk, studie en militaire dienstplicht. Klager dronk veelvuldig alcohol en vluchtte in softdrugs. In het najaar van [jaartal] ging het niet goed met klager. Klager is toen opgenomen geweest in [psychiatrische instelling] in [plaats]. Men had daar de indruk dat klager mogelijk schizofreen zou zijn, maar klager dacht daar heel anders over. Klager is weggegaan en heeft vervolgens individuele hulp gezocht en gevonden bij [naam], een psychiater die zich mede had verdiept in de analytische psychologie [psycholoog] .

2.4. In [jaartal] is klager getrouwd en werd de eerste [kind] geboren. In [jaartal] en [jaartal] volgden nog twee [kinderen]. Na een bijna afgeronde studie [naam studie] is klager in [jaartal] gaan werken in de [naam werkplek] als [functie]. Het leven verliep goed en er waren geen bijzonderheden. Klager had af en toe contact met zijn ouders, alhoewel klager dat wel lastig en moeizaam vond. Klager drukte de herinneringen aan het misbruik ver weg en leidde een relatief gelukkig leven. In [jaartal] werd het klager te veel. Hij raakte arbeidsongeschikt vanwege een arbeidsconflict en psychische problemen, achteraf samenhangend met het verdrongen verleden dat opgeroepen werd door de vergelijkbare problematiek bij sommige

[werk gerelateerde doelgroep]. Sinds [jaartal] is klager volledig afgekeurd en ontvangt klager een WAO-uitkering. In [jaartal] zijn de ouders van klager vlak na elkaar overleden. De ontkenning van het misbruik heeft ertoe geleid dat er geen contact meer is met familie. Klager wordt als “gestoord” gezien, en als de oorzaak van de breuk in de familie. In de loop van de tijd krijgt klager steeds meer herinneringen aan het misbruik terug. Hij droomt er ook over en hij ziet zich geplaatst in verschillende situaties bij de broeders van [internaat]. Klager heeft veel last van de herbelevingen. De behandelend psychotherapeut geeft aan dat er sprake is van een complexe PTSS.

2.5. Het doel van deze klachtenprocedure is voor klager om zijn verhaal te kunnen doen, erkenning te krijgen en vervolgens het hoofdstuk voor zichzelf te kunnen afsluiten. Klager wil daarnaast ook dat zijn verhaal de klachten van andere klager ondersteunt.

3. De reactie

3.1. Algemeen overste [naam] heeft in zijn reactie vermeld dat uit de archieven van de Congregatie blijkt dat aangeklaagde vanaf [jaartal] tot [jaartal] als verpleger op [internaat] is aangesteld en vervolgens volledig is vrijgesteld om zich van [jaartal] tot [jaartal] te bekwamen tot verpleegkundige A op de (interne) verplegersopleiding van het [ziekenhuis] in [plaats]. Daarna kreeg aangeklaagde tot zijn (uitgestelde) pensionering in [jaartal] de zorg voor de zieke interne leerlingen van het [internaat]. Algemeen overste [naam] heeft verder vermeld dat een dergelijke loopbaan niet zou hebben plaatsgevonden als aangeklaagde als zodanig niet goed zou hebben gefunctioneerd of als er klachten of verdenkingen zouden zijn gerezen. Veel medebroeders hebben nog herinneringen aan de zeer toegewijde, zorgzame, immer opgewekte en zeer markante persoonlijkheid die aangeklaagde was. Daarbij is volgens [naam] niets bekend over enig seksueel misbruik jegens kinderen dat zou kunnen hebben plaatsgevonden. Niettemin is er een viertal klachten tegen aangeklaagde ingediend die allemaal door de Klachtencommissie gegrond zijn verklaard. De algemeen overste heeft verder in zijn reactie opgemerkt dat de beleving van klager van wat zou hebben plaatsgevonden, zich in de loop van de tijd steeds verder uitbreidt, waarbij hij zich niet helemaal aan de indruk kan onttrekken dat het vernemen van de beleving van anderen daarin een rol speelt. Verder heeft [naam] gesteld geen reden te hebben om aan te nemen dat klager over zijn beleving onwaarheid zou spreken. Bij een eventuele gegrondverklaring van de klacht van klager is hij bereid namens de Congregatie het seksueel misbruik te erkennen en zijn excuses aan te bieden aan klager, voor het feit dat dit seksueel misbruik door een lid van de Congregatie is gepleegd. Aangenomen dat dit seksueel misbruik inderdaad heeft plaatsgevonden, dan had het nooit mogen gebeuren.

3.2. Na afloop van de zitting heeft de Overste bij schrijven van 29 juli 2015 nog laten weten dat klagers herinnering aan de ziekenzaal een onjuiste locatie moet betreffen. In haar reactie van 4 september 2015 benadrukt de juridisch adviseur van klager dat haar niet duidelijk is wat precies de bedoeling van de Overste is met dit schrijven, dat klager zijn herinnering daaromtrent naar eer en geweten naar voren heeft gebracht en dat de exacte plaats van de ziekenzaal haars inziens in deze zaak niet van doorslaggevende betekenis is.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt

onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn meer dan veertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is het voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat (een groot deel van) de gebeurtenissen die klager schetst, hebben plaatsgevonden en wel dat aangeklaagde klager ongeveer een jaar lang met enige regelmaat heeft betast aan zijn geslachtsdelen op de ziekenzaal. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waar mee klager zijn verhaal heeft beschreven en verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring van [naam], (klinisch) psycholoog bij [instelling], die heeft verklaard dat klager sinds [jaartal] bij [instelling] onder behandeling is en verder dat er tijdens de sessies is gesproken over de schaamtevolle ervaringen die klager in [internaat] heeft gekend en heeft herbeleefd. De huisarts van klager, [naam], heeft een brief geschreven waaruit blijkt dat hij begin [jaartal] door klager op de hoogte is gesteld van het seksueel misbruik dat hem is overkomen op [internaat]. Daar komt bij dat de klachten tegen aangeklaagde met zaaknummers 2011 T 257, 2012 T 776, 2012 T 796 en 2012 T 937, waarbij sprake is van soortgelijk misbruik, gegrond zijn verklaard. De Klachtencommissie acht niet voldoende aannemelijk geworden dat klager ook is gepenetreerd, nu de verklaring van klager hieromtrent niet heel specifiek is en nu ook uit de verklaring van de huisarts alsmede uit de verklaring van de behandelaar van [instelling] niet blijkt dat daarover is gesproken. Nu ook in de vier andere, gegrond verklaarde klachten, bij drie geen sprake is van anale penetratie en in één poging daartoe, acht de Klachtencommissie onvoldoende steunbewijs voorhanden om op dit punt de klacht gegrond te verklaren.

4.4. In verband met de brief van 29 juli 2015 van de Overste over de locatie van de ziekenzaal overweegt de Klachtencommissie nog het volgende. Het seksueel misbruik door aangeklaagde op de ziekenzaal is voor de Klachtencommissie voldoende aannemelijk geworden, zodat de locatie van die ziekenzaal voor de beoordeling van de klacht in het midden kan en zal worden gelaten.

4.5. Het behoeft voorts geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas twaalf jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een persoon waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Nu aangeklaagde is overleden zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan.

4.7. Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Klager kan zich voor het verkrijgen van schadevergoeding met het onderhavige advies rechtstreeks wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de algemeen overste van de Congregatie der Broeders van de Heilige Aloysius Gonzaga de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 27 november 2015 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, dr. P.J.A. van Panhuis en W.A.M.C. Mol, leden, bijgestaan door mr. M. van der Meulen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.